herpy

FROSKER

Ceratophrys ornata

Ceratophrys ornata er en kraftig, bredmunnet frosk fra Pampas i Argentina, Uruguay og det sørligste Brasil, som ligger nedgravd og venter på at noe spiselig skal komme forbi. Hunnene blir opptil 17 cm og kan svelge bytte som er nesten like stort som dem selv. Arten er robust og enkel å stelle, men krever respekt for munnen og faste rutiner for rengjøring og fôring.

Familie: Ceratophryidae Engelsk: Ornate Horned Frog Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-17 cm** snute-kloakk-lengde
Vekt	**187-482 g**
Levealder	**6-15 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Våtmark og temperert skog og eng**
Hudgift	**Ingen kjent**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 30 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**65-80 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Vinterhvile	**16-20 °C** 6-12 uker
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetroll i vann**
Egglegging	**I vann**
Kjønnsmoden	**12-24 mnd.**
Egg per legging	**1 000-2 000**
Klekking	**2-4 dager** ved 24-26 °C
Larvetid	**28-41 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Andre rumpetroll**
Yngelpleie	**Ingen**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Ceratophrys ornata er en av de største og mest kompakte artene i familien Ceratophryidae. Hodet er enormt, og munnen utgjør omtrent halvparten av dyrets størrelse. Øynene sitter høyt, og over hvert øye har huden en liten, spiss flik som minner om et horn. Bena er korte og kraftige, og frosken er ingen god hopper. Grunnfargen er klar grønn med mørkegrønne, brune, gule og røde tegninger og en kremhvit, flekkete buk, men det finnes også mørkegrønne dyr og albinoer, og oppdrettere har avlet frem flere fargevarianter.

Hunnene blir 12-17 cm fra snute til kloakk, hannene 8-12 cm. Et par som hadde levd fem år i et laboratorium i Argentina, veide 482 g (hunnen) og 187 g (hannen), men vanlige vektintervaller for arten er ikke dokumentert. Voksne hanner kjennes på brunstputer på frambena og løs, mørkere hud i strupen, der stemmesekken sitter. Hos unge dyr er kjønnet vanskelig å se.

Arten ble beskrevet av Thomas Bell i 1843 som *Uperodon ornatum* ut fra materiale fra Darwins reise med Beagle. Den er en typisk bakholdsjeger: den graver seg ned med bare øyne og horn fri og slår til når byttet kommer nær nok. Den biter hardt og kaster seg også over bytte som er for stort til å svelges, noe som i verste fall koster den livet. *C. ornata* er nært beslektet med *C. cranwelli*, og krysninger mellom de to selges som såkalte fantasyfrosker. I dag oppdrettes *C. ornata* langt sjeldnere enn *C. cranwelli*.

Huden har serøse kjertler som danner en svak giftsekresjon. Det er ikke beskrevet at den skader eller irriterer mennesker, og hudgiften er derfor satt til ingen. Den reelle risikoen er bittet: kjevene har skarpe tenner og tannlignende utvekster, og et bitt fra en stor frosk gjør vondt og trekker ofte blod. Vask alltid hendene etter kontakt med dyret, vannet og bunnsubstratet.

Utbredelse og leveområde

Ceratophrys ornata lever i de tempererte gressområdene i det sørøstlige Sør-Amerika, Pampas, i Argentina, Uruguay og det sørligste Brasil. I Argentina er den kjent fra provinsene Buenos Aires, Córdoba, Entre Ríos, La Pampa, Mendoza og Santa Fe, og de aller fleste registrerte funnene ligger i Argentina. Et dokumentert funnsted er flomsletten ved Arroyo el Pescado nær La Plata i provinsen Buenos Aires.

Det finnes enkelte registreringer fra Paraguay, men de er ikke bekreftet, og landet er ikke med på kartet. Funn langt utenfor området stammer fra dyr i fangenskap eller feilregistreringer.

> **Naturlig utbredelse:** Argentina, Uruguay og Brasil.

LEVEOMRÅDE

Arten lever på åpent, flatt gressland, på dyrkede marker og i skogkanter nær midlertidige vannhull, grøfter og oversvømte enger. Klimaet har en varm, våt sommer fra oktober til april med 28-32 °C og rikelig regn og en kjøligere, tørr vinter fra mai til september med 18-22 °C i gjennomsnitt. Den gjennomsnittlige luftfuktigheten ligger på 65-80 %.

Frosken tilbringer mesteparten av tiden nedgravd i gjørme eller løs jord. I den kalde, tørre tiden går den i dvale under jorden og danner en beskyttende hinne rundt huden mot uttørking. Den har fettdepoter som den tærer på: i et laboratorieforsøk gikk frosker som lå i dvale uten fôr og vann i 56 dager ned i vekt og brukte både glykogen og fett. Sent på våren, når varmen og regnet kommer, graver dyrene seg opp og yngler i grunne, midlertidige vannhull.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et horisontalt terrarium på minst 45 × 45 × 30 cm. Tommelfingerregelen for slekten er et gulvareal på 8-10 ganger dyrets størrelse, og en stor hunn får gjerne mer. Høyden betyr mindre, for frosken klatrer ikke og hopper dårlig. Et for stort terrarium kan likevel gjøre det vanskelig for en ung frosk å fange fôret sitt. Hold dyrene hver for seg, for arten spiser artsfrender.

Gi 10-20 cm løst, fuktig bunnsubstrat, slik at frosken kan grave seg helt ned, for eksempel kokosmuld blandet med sphagnum og litt kokosflis eller et bioaktivt skogbunnsubstrat over et drenslag. Legg løv eller mose øverst, et skjul av kork eller en hule og en lav, tung vannskål. Levende eller kunstige planter, for eksempel pothos i nedgravde potter, gir skjul og hjelper på fuktigheten. Unngå grus og småstein, som kan bli svelget.

Terrariet må ha et lokk med god ventilasjon, slik at bunnsubstratet ikke blir surt og muggent. Fjern avføring og fôrrester minst en gang i uken, og oftere ved behov. Rør om i bunnsubstratet av og til, og skift det helt når det lukter eller begynner å råtne. Står flere terrarier side om side, sett skjermer imellom, slik at froskene ikke kaster seg mot glasset.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Om dagen holdes terrariet på 24-28 °C og om natten på 22-24 °C. *C. ornata* spiser best i den varme enden og dårligere når det er kjølig. Over 30 °C eller under 18 °C over lengre tid kan være dødelig. En varmematte skal sitte på siden av terrariet, ikke under bunnen, som tørker ut jorden, eller man kan bruke en varmepære i lokket. Bruk alltid en termostat og to termometre, ett i den varme og ett i den kjølige enden. Ikke sett terrariet i direkte sol.

Til avl må dyrene gjennom en kjølig og tørr dvale ved 16-20 °C i 6-12 uker (se Avl). Ved jevn temperatur hele året er dvalen ikke nødvendig, og bare friske, velnærte dyr bør gå i dvale.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten holdes på 65-80 % hele året og økes til omtrent 90 % i paringstiden. Sprøyt lett hver dag, slik at bunnen er fuktig, men ikke våt. Ha både fuktigere og tørrere områder i bunnen, for eksempel under et skjul, og la unge frosker få det litt fuktigere enn voksne. Sprøyt mer i den varme delen av året.

Huden er tynn og tar opp vann og stoffer direkte, så bunnen må aldri tørke helt ut, men en konstant våt bunn gir sopp og hudproblemer. Bruk springvann behandlet med et vannbehandlingsmiddel mot klor og kloramin, eller rent vann uten kalk til sprøyting.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

VANN OG VANNKVALITET

Gi alltid en lav skål med friskt, behandlet vann, stor nok til at hele frosken kan ligge i den, og med vannet høyst opp til froskens munn. Frosken svømmer dårlig og må kunne hvile med hodet over vannet og komme opp uten problemer. Den nøyaktige dybden i cm er ikke dokumentert, men avhenger av dyrets størrelse.

Frosken går ofte på do i vannet, så skift det hver dag og rengjør skålen i varmt vann uten såpe. Arten er svært følsom for insektmidler, især stoffer som chlorpyrifos, som virker på nervesystemet. Bruk aldri insektmiddel i nærheten av terrariet.

LYS OG UVB

UVB er ikke nødvendig, men et svakt UVB-rør (Ferguson-sone 1) kan være til nytte, fordi frosken i naturen får litt UV. Heng det over den ene siden, slik at det alltid er skygge i resten, og gi ikke albinoer UVB, da de er lysfølsomme. Ha lyset på 12 timer om dagen, gjerne styrt av en tidsbryter, og mørkt om natten. Frosken er mest aktiv i skumringen og om natten og ligger nedgravd mesteparten av dagen.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten spiser nesten alt som kan komme inn i munnen. I naturen spiser voksne frosker især virveldyr som mus, små fugler, firfisler og andre frosker, men også store edderkopper og insekter. I terrariet bør grunnfôret være insekter og ormer: sirisser, gresshopper, kakerlakker og meitemark. Mus gis bare en sjelden gang til store dyr, for frosken kan bli avhengig av dem og nekte insekter, og en kost av bare mus gir fedme.

Unge frosker fôres daglig, voksne hver tredje eller fjerde dag. Gi heller flere små fôrdyr enn ett stort, og bruk en pinsett, slik at frosken ikke svelger bunnsubstrat. Frosken kan kveles hvis den prøver å svelge noe som er for stort.

Fôr fôrdyrene godt 1-2 døgn før, og dryss dem med kalk med D3 blandet med et multivitamin. Varier så mye som mulig mellom meitemark, sirisser, gresshopper og kakerlakker.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Ceratophrys ornata er en stillesittende frosk som ligger nedgravd mesteparten av tiden og bare kommer frem for å spise. Den er ikke et dyr til å ta opp. Den kan hoppe etter en hånd som kommer for nær, og bittet gjør vondt. Biter den, vent til den selv slipper, for trekker du hånden til deg, kan såret bli verre.

Flytt dyret så lite som mulig, og bruk en ren plastboks, for eksempel ved rengjøring. Skal du ta på det, bruk våte, rene hender eller pudderfrie hansker, og ta tak bakfra. Hold arten enkeltvis: den spiser artsfrender, også store. Hannene kaller høyt med en lyd som minner mer om en and i nød enn om en frosk. Selv rumpetrollene lager korte, metalliske lyder under vann, som forskere tolker som forsvar.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene er alltid de største. Hannene har løs, mørkere hud i strupen og brunlige brunstputer på frambena i yngletiden. Hos unge dyr er kjønnet vanskelig å se. Arten kan være kjønnsmoden etter 12 måneder, men det anbefales å vente til dyrene er 18-24 måneder før de brukes i avl. Velg friske dyr i god kondisjon.

PARRING

Arten er vanskelig å få til å yngle i fangenskap, og det krever en dvale som etterligner den kalde, tørre tiden. Fôr dyrene rikelig i en måned, og stopp fôringen to uker før, slik at tarmen er tom. Senk så lyset fra 12 til 8 timer og temperaturen gradvis til 20 °C over to uker, og sprøyt mindre. Når froskene har gravd seg ned, senkes temperaturen til 16 °C, og overflaten får tørke litt. Dvalen varer 6-12 uker, kortest for de yngste dyrene. Vil ikke froskene grave seg ned, gå tilbake til normalt stell og prøv senere.

Etterpå føres lys, temperatur og sprøyting gradvis tilbake. Etter en ukes fôring settes dyrene i et paludarium med vann i hele bunnen, så dypt at de kan holde hodet over vannet, og det sprøytes kraftig flere ganger om dagen. En liten gruppe med to hanner til hver hunn gir bedre resultater enn ett enkelt par.

I et laboratorium i Argentina hadde et par levd sammen i fem år uten å yngle. Etter en hormoninjeksjon kalte hannen etter 3,5 timer, paret var i amplexus seks timer senere, og dagen etter lå eggene i vannet. Metoden brukes av forskere og dyrleger, ikke av privatpersoner.

EGG OG RUMPETROLL

I laboratorieforsøket la hunnen omtrent 2.000 egg, som lå enkeltvis og spredt i vannet og satt fast på planter, steiner og karets sider. Omtrent 1.500 ble til friske rumpetroll. Hos slekten er 1.000-2.000 egg per legging vanlig. Ta foreldrene opp etter eggleggingen, for de spiser eggene. Det er ingen yngelpleie.

Rumpetrollene er rovdyr og kannibaler. Fôr dem flere ganger om dagen med levende fôr som tubifex, mygglarver og hakket meitemark, og hold dem enkeltvis i små beholdere eller i et stort kar med mange flytende planter å gjemme seg i. Vannet må være rent og behandlet, for rumpetrollene er svært følsomme for insektmidler.

METAMORFOSE

Eggene klekkes innen 2-4 dager. I laboratoriet ved 25 °C var rumpetrollene fritt svømmende og spisende etter 72 timer, hadde bakben etter 17 dager, og de første forvandlede ungdyrene ble sett etter 28 dager. Hos *C. cranwelli* varte utviklingen opptil 41 dager i samme forsøk, og faktaboksens 28-41 dager er derfor delvis lånt fra den arten.

Når frambena kommer, må rumpetrollet ha grunt vann og enkel adgang til land, for eksempel en skrå stein eller et flytende stykke kork, ellers drukner det. Rumpetroll av arten er sett spise videre midt i forvandlingen, men det er ikke godt undersøkt. Flytt det nyforvandlede ungdyret bort fra de andre, slik at det ikke blir spist.

OPPDRETT AV UNGER

Hos *C. cranwelli* måler ungdyrene 30-40 mm ved forvandlingen, og *C. ornata* er trolig av samme størrelse. Hold hvert ungdyr for seg i en liten boks med et par cm fuktig jord, en lav vannskål og et skjul, for ungdyrene spiser også søsknene sine. Sprøyt daglig.

Gi små, levende fôrdyr som sirisser og meitemark daglig, drysset med kalk og vitaminer, og gå over til større fôrdyr etter hvert som ungdyrene vokser. Vei eller mål dem jevnlig, slik at du kan se om de vokser, og flytt dem til et større terrarium når de blir for store for boksen.

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør, men flere typiske problemer oppstår i stellet:

- Fedme og feilernæring. En kost av bare mus gir fedme. Varier fôret, og dryss insektene med kalk og D3.
- Kvelning. Frosken kan prøve å svelge noe som er for stort. Gi fôr i passende størrelse.
- Forstoppelse ved svelget grus eller bunnsubstrat.
- Skittent vann og bunnsubstrat. I et lukket, vått terrarium formerer bakterier seg raskt. Skift vann hver dag, og fjern avføring jevnlig.
- Kjemikalier. Rumpetrollene reagerer kraftig på insektmidler som chlorpyrifos. Hold terrariet fritt for sprøytemidler og

rengjøringsmidler.

- Parasitter. Amfibier i fangenskap kan ha mange slags tarmparasitter. Ta med en avføringsprøve til en dyrlege med kunnskap om amfibier hvis frosken går ned i vekt eller spiser dårlig.
- Brucella. En atypisk *Brucella*-stamme er funnet hos en *C. ornata* på et dyresykehus i Texas. Om den kan smitte mennesker, er ikke avklart, så vask hendene grundig etter kontakt med dyr, vann og bunnsubstrat.

Slutter frosken å spise i flere uker uten å være i dvale, har den hevelser, sår eller rød hud, eller gaper den uten å lukke munnen igjen, kontakt en dyrlege med erfaring med amfibier. Dyr i dvale skal ikke graves opp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.